

Żoliborz (architecture)

---

1. Plac Wilsona Metro station

For several years, this is where Warsaw's first subway line ended its northern section. The station, along with a siding for trains to turn, began operating in 2005. In 2008 in Copenhagen's MetroRail 2008 conference, its design won the award for the best station built in the 21st century. Platforms are dominated by concrete: from reinforced pillars to the concrete vault with lighting that changes color from yellow to blue to purple-pink - depending on the time of day. It's certainly the most extravagant of Warsaw's subway stations!

Wilson Square

---

2. Neon W

The neon sign set in Wilson Square is at the entry to Żoliborz via Krasieński St. just up from the Vistula River. With its location and design it refers to roadside welcome signs. The W shape is a typographic throwback to the old, long-gone neon sign of the nearby Vistula (Wista) cinema. The sign's designers, Konrad Smoczny, Kwaciarnia Grafiki and Ludmiła Śnieżko, wanted to reference visual traditions of the square and its immediate vicinity. The new light installation was created as part of a city council budget dedicated for grassroots projects, the "Design and Build" category. Its name can be read ambiguously: W for Wilson, Wista (the river) or Welcome. Żoliborz residents keep adding new meanings: W for wolność (freedom) or wakacje (holidays). Its makers encourage you to come up with your own interpretations and explore the possibilities.

Wilson Square

---

3. Housing of the «Fenix» Co-op

The Fenix (Phoenix) is among Warsaw's oldest housing co-ops. It was founded in 1913 and officially registered in 1925 as the Warsaw Housing Cooperative "Fenix." Three years later, the construction of a complex of five buildings was initiated: the tallest one of six stories stood alongside Wilson Square, others were sited along Stowackiego and Mickiewicza Streets. The Phoenix buildings were

Żoliborz is a modernist, park-filled Warsaw district, with a very interesting history and a strong local identity. Here you'll find the results of experiments in residential architecture by architects designing Warsaw last century. Those living in Żoliborz are very fond of their neighborhood - and small wonder! They have many beautifully designed places and one of the city's coolest neon signs!

characterized primarily by modern infrastructure: apartments were large, making use of the municipal gas supply. The six-story building had elevators (the first in Żoliborz).

Wilson Square

---

4. Sunny Square

In terms of its layout and history, this is among Warsaw's most interesting squares. The design was created in 1923. The plan for the circular square came from a reference to the layout of forts of the nearby Citadel (in particular the neighboring Fort Sokolnicki), and to be in keeping with the district's development at the time. In 1925, terraced houses were erected near the square - originally there were to be 12, and the square, with

a slender poplar in the middle, was to function as a sundial. However, 10 houses were built, and a maple tree was planted instead of the poplar.

Sunny Square

---

4. Alina - girl with a jug, Henryk Kuna (1936)

Stefan Żeromski Park was created at the initiative of the Society of Friends of Żoliborz on what had been grounds of tsarist fortifications from when Warsaw was under Russian occupation. The park plan's central section is the fort bastion highlighted by an avenue lined with linden trees. It is complemented by a square across from the main Wilson Square entrance, where a fountain is adorned with a sculpture. Alina, bronze-cast and ringed by yew trees, refers to the New Classicism style in which Henryk Kuna worked. The artist specialized in outdoor sculpture, a field dominated by depictions of women. In 1991, Alina was vandalized, stolen and buried near Olszynka Grochowska. It was restored thanks to efforts led by the actress Alina Janowska, and in 2000 was recognized as an official district symbol.

Stefan Żeromski Park

---

5. Fort Sokolnicki

In the 1850s and 1860s, the Warsaw Citadel's fortifications were expanded with a system of five perimeter forts, including Fort Sergei. When Poland regained its independence in 1918, the Citadel buildings were taken over by the Polish Army. In 1921, the fort's name became Fort Gen. Michał Sokolnicki. The structure has the form of a round three-story tower encircled by a dry moat. In the 1930s, the decision to build Stefan Żeromski Park around the fort was made and the moat was filled in. In 2003, district authorities repurchased the fort from the Military Property Agency. The structure was renovated and designated for cultural purposes..

Stefan Żeromski Park

---

7. Museum of Sport and Tourism

The museum is housed in the elegant new Olympic Center and displays a 3,000-piece collection of sports memorabilia and a history of Polish Olympic victories. If seeing all those gold and silver medals makes you feel like exercising, try the walking and cycling paths along the Vistula River and you'll find plenty of spaces for engaging in various sports activities.

Wybrzeże Gdyńskie St. 4

---

8. Światłotrystk Maurycy Gomulicki (2009)

Kępa Potocka Park attracts visitors year-round, but it's especially beautiful in spring and summer. The park's ornament and hallmark is a 17-meter installation of neon light forming a glass with pink bubbles of orangeade floating into the sky. As its maker, the artist Maurycy Gomulicki, points out, the work was created in "reference to the dynamics of the romantic urban vagabond," and from a fascination with the aesthetics of pink and of soc-modernist design. It symbolizes fun and joy and also the transience of moments of happiness. The neon sign, which is referred to as "Warsaw's monument to joy," "the pink glass" and "the neon happiness sign," is visible from Wisłotrada and greets everybody entering Warsaw from the north.

Kępa Potocka Park

---

9. The Tęcza theater & cinema

In 1928, only Colony VI of the Warsaw Housing Cooperative, a very progressive design for its time, had its own boiler room. This prompted the designers to build a new boiler house to serve other parts of the development through a central-heating system. Construction was completed in 1929, and three years later during renovations, part of the building was used for the estate's theater. This auditorium had the capacity for arranging the space for purposes from film screenings to theater performances due to its movable platforms. Transforming the boiler room into a movie theater

showed what the concept of a social neighborhood could be. After 1945, the Tęcza (Rainbow) cinema moved into the building, and today it again awaits renovation to serve the district and city residents in a new form.

Suzina St. 2

---

10. The Sady Żoliborskie estate

This is one of Warsaw and Poland's most famous housing estates. Built from 1960 to 1964, it has stood the test of time brilliantly and is a model of people-friendly urban design. The estate consists of 24 low-rise buildings, three- and five-stories high. On the Popieluszko St. side, the only tall building was set: an 11-story block of flats, housing two-story, glass-enclosed art studios on the ground floor and a terrace cafe on the top floor. All apartments had to meet the spatial norm of 11 sq. m per resident. From public consultations, a model was created for what are termed variable apartments for families with children. The estate's designer, the architect Halina Skibniewska, also designed a system of convertible wall units, furniture and *dziecińce*, that is, expanded playgrounds. Skibniewska tried to preserve existing vegetation of a fruit orchard, hence the estate's name and the presence of fruit trees. All this made Sady I a model estate's of that era, a backdrop for movie sets and a tour destination.

---

11. The «Sady» Milk Bar

Warsaw's only detached milk bar and the only one that survives today in Żoliborz. The establishment, where 200 liters of soup are served every day, was part of Halina Skibniewska's concept of a social estate, intended for residents of the estate and along with commercial pavilions along Krasieńskiego St. was integral to the original design premise. Established in 1966, as a perennial favorite of local students and retirees, it's been in continuous operation ever since, serving the classic menu of a typical milk bar.

Krasieńskiego St. 36

Texts based on *Ilustrowany atlas architektury Żoliborza*, published by Centrum Architektury; texts by Michał Krasucki and Monika Powalisz, selected by Kajetan Korszeń, adapted by Bogna Świątkowska.

FAJNA WARSZAWA - consists of 15 maps inviting you to discover Warsaw: alternative places of art and culture, park spaces, banks of the Vistula River, architecture, outdoor gyms and skate parks.

Realization: Bęc Zmiana Foundation in cooperation with the Museum of Warsaw, the Museum of Wola and the Praga Museum, the Puszka Foundation, the Centrum Architektury Foundation and the National Institute of Architecture and Urban Planning.

Project financed by the City of Warsaw.

Online Map:

Жолібож (архітектура)

1. Станція метро Площа Вільсона

Кілька років тут закінчувалася північна ділянка першої лінії варшавського метрополітену. Станція разом з під'їзною колією для розвороту поїздів була введена в експлуатацію у 2005 році. У 2008 році на конференції «MetroRail 2008» у Копенгагені проєкт станції отримав нагороду як найкраща станція, побудована у XXI столітті. На платформах переважає бетон: залізобетонні опори та бетонне склепіння з освітленням, яке змінює колір від жовтого, блакитного до фіолетово-рожевого - залежно від часу доби. Це, безумовно, найекстравагантніша зі станцій варшавського метрополітену!

Площа Вільсона

2. Неон W

Неонова вивіска, розміщена на площі Вільсона, знаходиться при в'їзді на Жолібож по вулиці Красінського з боку річки Вісла. Його розташування та дизайн нагадують придорожні вітальні знаки. Форма літери W є типографічною цитатою зі старої, вже не існуючої неонові вивіски кінотеатру «Wisła», що знаходився поруч. У такий спосіб автори неонові вивіски - Конрад Смочний, Kwaciarnia Grafiki та Людмила Снежко - хотіли звернутися до візуальних традицій самої площі та її найближчого оточення. Нова світлова інсталяція була створена у межах громадського бюджету за формулою «спроєктуй і побудуй». Назву неонові вивіски можна трактувати по-різному: W - Wilson (Вільсон), Wisła (Вісла) або wińajcie (ласкаво просимо). Жителі Жолібожу продовжують додавати нові значення: W як Wolność (Свобода) або Wakacje (Канікули). Автори захоплюють до власних інтерпретацій та роздумів.

Площа Вільсона

3. Будинок житлового кооперативу «Фенікс»

«Фенікс» є одним з найстарших житлових кооперативів у Варшаві. Заснований у 1913 році та офіційно зареєстрований у 1925 році як Варшавський житловий кооператив «Фенікс».

Це один з найулюбленіших районів Варшави. Тут ти можеш побачити чудові зразки довоєнної модерністської архітектури та один з найкрасивіших столичних парків. Прогулянки вузькими вуличками приносять величезне задоволення - можна забути про міську метушню, трохи сповільнитися, перевести подих. Запрошуємо на архітектурну екскурсію!

ратив «Фенікс». Через три роки кооперативи розпочали будівництво комплексу з п'яти будинків: найвищий, шестиповерховий, постав зі сторони площі Вільсона, інші були розташовані вздовж вулиць Словацького та Міцкевича. Будинки «Фенікса» характеризувалися, перш за все, сучасною інфраструктурою: квартири були великими, з міським газопостачанням. У шестиповерховій будівлі встановлено ліфти (перші на Жолібожі).

Площа Вільсона

4. Сонячна площа

З точки зору планування та історії, це одна з найцікавіших площ Варшави. Проєкт був створений в 1923 році.

Проєктування площі в плані кола було обумовлено бажанням поєднати розташування фортив сусідньої Цитаделі (наприклад, сусіднього форту Сокольницького), це також вписувалося в характер тодішньої забудови району. У 1925 році на площі звели терасові будинки - спочатку їх мало бути 12, а сама площа, зі стрункою тополею посередині, повинна була виконувати функцію сонячного годинника. Проте було збудовано 10 будинків, а замість тополі посаджено клен.

Сонячна площа

4. Аліна - дівчина з глечиком, Генрик Куна (1936)

Парк ім. Стефана Жеромського був створений з ініціативи Товариства друзів Жолібожа на території колишніх царських фортифікацій, що залишилися з часів російської анексії Варшави. Центральним елементом паркової композиції є вежа форту, підкреслена липовою алеєю. Її доповнює сквер навпроти головного входу з боку площі Вільсона, де знаходиться фонтан, увінчаний скульптурою. «Аліна», відлита з бронзи в оточенні тисових дерев, відсилає до напрямку нового класицизму, в якому працював Генрик Куна. Митець спеціалізувався на створенні вуличної скульптури, в якій переважали жіночі образи. У 1991 році «Аліна» була зруйнована вандалами. Викрадена і закопана в околицях Ольшинки Гроховської, вона була відновлена завдяки зусиллям актриси Аліни Яновської, а в 2000 році була визнана офіційним символом району.

Парк ім. Стефана Жеромського

5. Форт Сокольницького

У період 50-60-х років XX ст. укруплення Цитаделі були розширені системою з п'яти передових фортив, у тому числі фортом Сергея. Після відновлення незалежності Польщі у 1918 році будівлі Цитаделі перейшли під контроль польської армії. У 1921 році форт був перейменований на форт генерала Міхала Сокольницького. Споруда має вигляд круглої, незамкненої, триповерхової вежі, оточеної сухим ровом.

У 30-х роках ХХ ст. навколо форту було вирішено створити парк ім. Стефана Жеромського, а рів було засипано. У 2003 році форт був викуплений районною владою у Агентства військового майна. Будівля була відреставрована і призначена для культурних цілей.

Парк ім. Стефана Жеромського

7. Музей спорту і туризму

Розташований в елегантному новому Олімпійському центрі, музей демонструє колекцію з 3000 спортивних пам'яток та історію польських олімпійських перемог. Якщо вид всіх цих золотих і срібних медалей викликає у тебе бажання займатися спортом, спробуй пішохідні та велосипедні доріжки вздовж річки Вісла, і ти знайдеш багато місць, де можна займатися різними видами спорту.

вул. Вибжеже Гдинське 4

8. Światłotrysk (Світлові бризки), Маурицій Гомуліцький (2009)

Парк Кемпа Потоцька є магнітом у будь-яку пору року, але особливо гарний він навесні та влітку. Окрасою і візитною картою парку є 17-метрова неонові світлова інсталяція у вигляді келиха, з якого здійснюються в небо рожеві бульбашки оранжоди. Як зазначає автор, митець Маурицій Гомуліцький, робота була створена у «відсиланні до динаміки романтичного міського волоцюги», із захоплення естетикою рожевого кольору та соціал-модерного дизайну. Символізує веселощі, радість, але й швидкоплинність миттєвостей щастя. Неон, який також називають «варшавським пам'ятником радості», «рожевим келихом» або «неоновим знаком щастя», видно з Віслостради і вітає всіх, хто в'їжджає до Варшави з північної сторони.

Парк Кемпа Потоцька

9. Кінотеатр «Веселка»

У 1928 році лише VI колонія Варшавського житлового кооперативу,

дуже прогресивного на той час проєкту, мала власну котельню. Це спонукало проєктувальників побудувати нову котельню, яка б обслуговувала інші частини житлового масиву через центральну систему опалення. Будівництво було завершено у 1929 році, а через три роки, в результаті модернізації, частина будівлі була упорядкована для потреб міського театру. Новий зал надає можливість вільно формувати простір для кінопоказів і театральних вистав завдяки рухомих платформ. Перетворення котельні на кінотеатр показало, якою може бути ідея створення соціального комплексу на практиці. Після 1945 року в будівлю переїхав кінотеатр «Веселка», а сьогодні її знову чекає перепланування, щоб у новому вигляді служити мешканцям району та міста.

вул. Сузіна 2

10. Житловий комплекс Сади Жоліборські I

Це один з найвідоміших житлових комплексів не лише у Варшаві, але й у Польщі. Побудований у 1960-1964 роках, він блискуче витримав випробування часом і є взірцем міського дизайну, орієнтованого на людей. Комплекс складається з 24 малоповерхових, три- та п'ятиповерхових будинків. З боку вулиці Попелюшки було збудовано єдину високу будівлю - одинадцятиповерховий блок, в якому на першому поверсі розмістилася двоповерхова застлана художня студія, а на терасі верхнього поверху - кав'ярня. Всі квартири повинні були відповідати нормам 11 кв.м. площі на одного мешканця. За результатами громадських консультацій було створено модель так званих варіативних квартир для сімей з дітьми. Авторка комплексу, архітекторка Галина Скібневська, спроектувала також систему рухомих меблевих стінок і так звані дитячі або великі ігрові майданчики. Архітекторка намагалася врятувати існуючу рослинність фруктового саду, звідси і назва комплексу, і наявність фруктових дерев. Все це зробило Сади I зразковим житловим комплексом епохи, місцем зйомок кінофільмів та об'єктом екскурсій.

11. Молочний бар «Сади»

Єдиний окремо розміщений молочний бар у Варшаві і єдиний, що зберігся на Жолібожі. Заклад, який щодня відпускає 200 літрів супу, був призначений, згідно з концепцією соціального житлового комплексу Галини Скібневської, для обслуговування мешканців мікрорайону і - разом з торговими павільйонами вздовж вулиці Красінського - був невід'ємною частиною проєктної концепції. Заклад був заснований у 1966 році і з тих пір, як багаторічний улюбленець місцевих студентів та пенсіонерів, працює безперервно, пропонуючи класичне меню типового молочного бару.

вул. Красінського 36

Тексти підготовлені на основі публікації Ілюстрований атлас архітектури Жолібожа, видавництва Центр Архітектури. Автори текстів: Міхал Красуцький, Моніка Поваліш. Вибір: Каєтан Коршень. Адаптація: Богна Свьонтковська

FAJNA WARSZAWA - це 12 карт, які запрошують молодих мешканців відкрити для себе Варшаву: альтернативні місця мистецтва та культури, паркові зони, береги річки Вісли, архітектура, вуличні спортивні тренажери та скейт-парки.

Реалізація: Музей Варшави, Музей Волі та Музей Праги у співпраці з Фондом Bęc Zmiana, Фондом Puszka, Фондом Центр Архітектури та Національним Інститутом Архітектури та Урбаністики.

Проект фінансується містом Варшава

Мага
онлайн:

Żoliborz (architektura)

1. Stacja metra Plac Wilsona

Przez kilka lat to właśnie tutaj kończył się północny odcinek pierwszej warszawskiej linii metra. Stacja wraz z boczną do zawracania składów została oddana do użytku w 2005 roku. W 2008 roku na konferencji „MetroRail 2008” w Kopenhadze projekt stacji zdobył nagrodę dla najlepszej stacji wybudowanej w XXI wieku. Na peronach dominuje beton: żelbetowe słupy oraz betonowe sklepienie z oświetleniem zmieniającym barwę od żółtej poprzez niebieską aż po fioletowo-różową - kolory zależą od pory dnia. Z pewnością jest to najbardziej ekstrawagancka z warszawskich stacji metra!

plac Wilsona

2. Neon W

Neon ustawiony na placu Wilsona usytuowany jest przy wjeździe na Żoliborz ulicą Krasieńskiego od strony Wisty. Lokalizacją i konstrukcją nawiązuje do przydrożnych witaszy. Kształt litery „W” to typograficzny cytat z dawnego, nieistniejącego już neonu pobliskiego kina Wista. W ten sposób autorzy neonu: Konrad Smoczny, Kwiatarnia Grafiki i Ludmiła Śnieżko, chcieli odwołać się do wizualnych tradycji samego placu i jego bezpośredniego sąsiedztwa. Nowa instalacja świetlna powstała w ramach budżetu partycypacyjnego w formule „zaprojektuj i wybuduj”. Nazwa neonu może być odczytana wieloznacznie: W jak Wilson, Wista czy witajcie. Mieszkańcy Żoliborza dopisują wciąż nowe znaczenia: W jak Wolność lub Wakacje. Autorzy zachęcają do własnych interpretacji i poszukiwań.

plac Wilsona

3. Dom Spółdzielni Mieszkaniowej «Fenix»

Fenix to jedna z najstarszych spółdzielni mieszkaniowych w Warszawie. Została założona w 1913 roku, a oficjalnie zarejestrowana w roku 1925 jako Warszawska Kooperatywa Mieszkaniowa „Fenix”. Trzy lata później spółdzielcy rozpoczęli budowę zespołu pięciu budynków: najwyższy, sześciokondygnacyjny

Żoliborz to pełna zieleni modernistyczna dzielnica Warszawy, z bardzo ciekawą historią i silną tożsamością lokalną. Zobaczycie tu efekty eksperymentów z architekturą mieszkaniową, które podejmowali architekci i architektki projektujący Warszawę w ostatnim stuleciu. Ci, którzy na Żoliborzu mieszkają, bardzo lubią swoją dzielnicę - trudno im się dziwić! Mają wiele pięknie zaprojektowanych miejsc i jeden z najfajniejszych neonów w mieście!

stanął od strony placu Wilsona, kolejne posadowione zostały wzdłuż ulic Słowackiego i Mickiewicza. Zabudowania Feniksa charakteryzowała przede wszystkim nowoczesna infrastruktura: mieszkania były duże, z doływem gazu miejskiego. W sześciokondygnacyjnym budynku zainstalowano windy (pierwsze na Żoliborzu).

plac Wilsona

4. Plac Słoneczny

Pod względem układu i historii to jeden z najciekawszych placów Warszawy. Projekt powstał w 1923 roku. Zaprojektowanie placu na planie kota wynikało z chęci nawiązania do układu fortów pobliskiej Cytadeli (np. sąsiedniego Fortu

Sokolnickiego), wpisywało się także w charakter ówczesnej zabudowy dzielnicy. W 1925 roku przy placu postawiono domy w zabudowie szeregowej - pierwotnie miało ich być 12, a sam plac ze smukłą topolą na środku miał funkcjonować jako zegar słoneczny. Domów powstało jednak 10, a zamiast topoli posadzono klon.

Plac Słoneczny

4. Alina - dziewczyna z dzbanem, Henryk Kuna (1936)

Park im. Stefana Żeromskiego powstał z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Żoliborza na terenie dawnych fortyfikacji carskich pochodzących z czasów, kiedy Warszawa znajdowała się pod zaborem rosyjskim. Centralną część założenia parkowego stanowi baszta fortu podkreślona aleją lipową. Jej dopełnieniem jest skwer naprzeciwko głównego wejścia od strony placu Wilsona, na którym znajduje się fontanna zwieńczona rzeźbą. Alina, odlana z brązu, otoczona cisami, nawiązuje do nurtu nowego klasycyzmu, w którym tworzył Henryk Kuna. Artysta specjalizował się w rzeźbie plenerowej, w której dominowały przedstawienia kobiet. W 1991 roku Alina została zniszczona przez wandalów, skradziona i zakopana w okolicach Olszyny Grochowskiej. Odrestaurowano ją dzięki staraniom aktorki Aliny Janowskiej, a w 2000 roku uznano za oficjalny symbol dzielnicy.

Park im. Stefana Żeromskiego

5. Fort Sokolnickiego

W latach 50. i 60. XIX wieku fortyfikacje Cytadeli rozbudowano o system pięciu wysuniętych fortów, w tym Fort Siergieja. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku zabudowania Cytadeli przejęło Wojsko Polskie. W 1921 roku zmieniono nazwę fortu na Fort gen. Michała Sokolnickiego. Obiekt ma formę okrągłej, niedomkniętej, trzykondygnacyjnej baszty otoczonej suchą fosą. W latach 30. XX wieku podjęto decyzję o budowie wokół fortu parku im. Stefana Żeromskiego i fosa została zasypana. W 2003 roku fort został odkupiony przez

władze dzielnicy od Agencji Mienia Wojskowego. Obiekt został wyremontowany i przeznaczony na cele kulturalne.

Park im. Stefana Żeromskiego

7. Muzeum Sportu i Turystyki

Muzeum mieści się w eleganckim, nowym Centrum Olimpijskim i prezentuje zbiór 3000 pamiątek sportowych oraz historię polskich zwycięstw olimpijskich. Jeśli widok tych wszystkich złotych i srebrnych medali sprawia, że masz ochotę poćwiczyć, wypróbuj ścieżkę spacerową i rowerową wzdłuż Wisły, a znajdziesz wiele przestrzeni, gdzie można uprawiać różne rodzaje aktywności sportowej.

ul. Wybrzeże Gdyńskie 4

8. Światłotrysk Maurycy Gomulicki (2009)

Park Kępa Potocka przyciąga o każdej porze roku, ale szczególnie pięknie tu wiosną i latem. Ozdobą i znakiem rozpoznawczym parku jest 17-metrowa instalacja ze światła neonowego w formie szklanki z unoszącymi się w niebo różowymi bąbelkami oranżady. Jak podkreśla autor, artysta Maurycy Gomulicki, praca powstała w „odniesieniu do dynamiki romantycznej miejskiej włości”, z fascynacją estetyką różu i socymodernistycznym wzornictwem. Symbolizuje zabawę, radość, ale i ulotność chwil szczęścia. Neon, który zwany jest też „warszawskim pomnikiem radości”, „różową szklanką” czy „neonem szczęścia”, widoczny jest z Wistostrady i wita wszystkich wjeżdżających do Warszawy od strony północnej.

Park Kępa Potocka

9. Kinoteatr Tęcza «Tęcza»

W 1928 roku tylko VI Kolonia Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, bardzo postępowego projektu jak na tamte czasy, miała własną kotłownię. To skłoniło projektantów do wybudowania nowej

kotłowni, która dzięki systemowi centralnego ogrzewania obsługiwała by pozostałe części osiedla. Budowę ukończono w 1929 roku, a trzy lata później w wyniku modernizacji część obiektu została zagospodarowana na potrzeby osiedlowego teatru. W nowej sali przewidziano możliwość dowolnego kształtowania przestrzeni na pokazy filmowe i przedstawienia teatralne dzięki ruchomym podestom. Przemiana kotłowni w kinoteatr pokazywała, na czym w praktyce może polegać idea osiedla społecznego. Po 1945 roku do budynku wprowadzono się kino Tęcza, a dziś znów czeka na przebudowę, by w nowej formie służyć mieszkańcom dzielnicy i miasta.

ul. Suzina 2

10. Osiedle Sady Żoliborskie

To jedno z najświeższych osiedli mieszkaniowych nie tylko w Warszawie, ale i w Polsce. Wybudowane w latach 1960-1964 świetnie przetrwało próbę czasu i jest stawiane jako wzór projektowania miejskiego przyjaznego ludziom. Osiedle tworzą 24 niskie, trzy- oraz pięciokondygnacyjne budynki. Od strony ulicy Popieluszki powstał jedyny wysoki budynek: jedenastokondygnacyjny blok, który w przyziemiu mieści dwupoziomowe, przeszklone pracownie artystyczne oraz kawiarnię na tarasie ostatniego piętra. Wszystkie mieszkania musiały spełniać normatyw 11 m² powierzchni na mieszkańca. W wyniku konsultacji społecznych powstał model tzw. mieszkań zmiennych dla rodzin z dziećmi. Autorka osiedla, architektka Halina Skibniewska, zaprojektowała też system przestawnych meblościanek, mebli oraz tzw. dziecińce, czyli rozbudowane place zabaw. Architektka starała się uratować zastaną roślinność sadu owocowego, stąd nazwa osiedla i obecność drzew owocowych. Wszystko to sprawiło, że Sady I stały się wzorcowym osiedlem epoki, tłem planów filmowych i celem wycieczek.

11. Bar Mleczny «Sady»

Jedyny wolno stojący bar mleczny na terenie Warszawy i jedyny, który przetrwał na Żoliborzu. Lokal, który wydaje 200 litrów zupy dziennie,

zgodnie z koncepcją osiedla społecznego Haliny Skibniewskiej miał służyć mieszkańcom osiedla i – wraz z pawilonami handlowymi wzdłuż ulicy Krasieńskiego – stanowił integralną część założenia projektowego. Powstał w 1966 roku i jako odwieczny ulubieniec okolicznych studentów i emerytów, działa nieprzerwanie do dziś, serwując klasyczne menu typowego baru mlecznego.

ul. Krasieńskiego 36

Teksty na podstawie publikacji Ilustrowany atlas architektury Żoliborza, wydawca: Centrum Architektury, autorzy tekstów: Michał Krasucki, Monika Powalisz, wybór: Kajetan Korszeń, adaptacja: Bogna Świątkowska.

FAJNA WARSZAWA - to 15 map zapraszających do odkrywania Warszawy: alternatywne miejsca sztuki i kultury, przestrzenie parkowe, brzegi rzeki Wisły, architektura, siłownie plenerowe i skateparki.

Realizacja: Fundacja Bęc Zmiana we współpracy z Muzeum Warszawy, Muzeum Woli i Muzeum Pragi, Fundacją Puszcza, Fundacją Centrum Architektury oraz Narodowym Instytutem Architektury i Urbanistyki

Mapa online:

